

KENAR MAHALLE ÇOCUKLARI

ROMAN

PIER
PAOLO

PASOLINI

ÇEVİRİ:
NAZLI BİRGİN

2. BASKI

♥ can
modern

PIER PAOLO PASOLINI
KENAR MAHALLE
ÇOCUKLARI

Can Modern

Kenar Mahalle Çocukları, Pier Paolo Pasolini

İtalyanca aslından çeviren: Nazlı Birgen

Ragazzi di vita

İlk baskı: Garzanti Editore, 1955

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Garzanti Editore, 2013

© 1955, 1988, 1996, Garzanti Editore s.p.a.

© 1999, 2000, 2005, 2009, Garzanti Libri s.r.l., Milano

Gruppo editoriale Mauri Spagnole

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe hakları AnatoliaLit Telif ve Tercümanlık Hiz. Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

I diritti di traduzione di questo libro hanno beneficiato del sostegno del Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Bu kitap çeviri hakları konusunda İtalyan Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı'nın desteğini almıştır.

1. basım: 2022

2. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No:3/4

Zeytinburnu/İstanbul, Tel: (212) 613 17 33 Fax: (212) 5013117

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-5796-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PIER PAOLO PASOLINI
KENAR MAHALLE
ÇOCUKLARI

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Nazlı Birgen

PIER PAOLO PASOLINI, 1922'de Bologna'da doğdu. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını subay babasıyla birlikte İtalya'nın kuzey kentlerinde geçirdi. 1942'de savaş şartları nedeniyle annesinin köyü Casarsa in Friuli'ye sığındı. Genç yaşta şiir yazmaya başlayan Pasolini, ilk şiir kitabını da bu yıl yayımladı. 1950'de Roma'ya taşındıktan sonra 1955'te ilk romanı *Kenar Mahalle Çocukları'nı* yayımladı. Aynı dönemde Federico Fellini ve Mauro Bolognini gibi sinemacılarla çalışmaya başladı. 1961'de ilk filmi *Accattone*'yle yönetmenliğe başlayan Pasolini, İtalyan Yeni Gerçekçiliği Sineması'nın en sıra dışı yapıtlarından bazılarını imza atmıştır: *Mamma Roma* (1962), *La ricotta* (1963), *Il Vangelo secondo Matteo* (1964), *Uccellacci e uccellini* (1966), *Teorema* (1968), *Medea* (1969), *Il Decameron* (1971), *I racconti di Canterbury* (1972), *Il fiore delle Mille e una notte* (1974) ve *Salò o le 120 giornate di Sodoma* (1975). 1973'ten sonra *Corriera della Sera* gazetesinde yazdı ve İtalya'nın güncel sorunlarını ele aldı. Pier Paolo Pasolini 1975'te Roma yakınlarındaki Ostia'da öldürüldü.

NAZLI BİRGEN, 8 Şubat 1981'de İstanbul'da doğdu. Üsküdar Amerikan Lisesi'nin ardından, sırasıyla Boğaziçi Üniversitesi'nde Sosyoloji ve Floransa Üniversitesi'nde Avrupa Dilleri (İngilizce-İspanyolca) dallarında lisans derecesi elde etti. Siena Yabancılar Üniversitesi lisanüstü ihtisas programını tamamlayarak "Yabancılar İçin İtalyanca Öğretmenliği Sertifikası" (DITALS) aldı. 2003 yılında taşındığı ve halen yaşadığı İtalya'da kültür-sanat, spor, ikili ilişkiler ve diplomasi alanlarında çevirmenlik ve tercümanlık yapmaktadır.

1

Ferrobédò¹

“Ve Mazzini’nin² heykeli³ altında...”

Halk türküsü

Yakıcı bir temmuz günüydü. İlk Komünyon ayini ve kiliseye kabul töreni yapılacak olan Riccetto, sabah beşte kalkmıştı; fakat uzun gri pantolonu ve beyaz gömleğiyle Via⁴ Donna Olimpia’dan aşağıya doğru yürürken, katesizmini⁵ tamamlayarak İsa’nın askeri olma yolunda ilerle-

1. 1900’lerin başında faaliyet göstermeye başlayan demir (*ferro*) ve betonarme (*beton*) fabrikası Società Ferro Beton’un adı, Roma lehçesinde değişime uğrayarak halk arasında “Ferrobédò” şeklinde yerleşmiştir. (Ç.N.)

2. Giuseppe Mazzini (1805-1872): General Giuseppe Garibaldi’yle birlikte İtalya’nın birleşmesine öncülük eden Cenovalı siyasetçi. (Ç.N.)

3. İtalyan Temsilciler Meclisi, 1902 yılında mason heykeltıraş Ettore Ferrari’yi Giuseppe Mazzini onuruna bir heykel yapmakla görevlendirmiştir. Heykelin ilk projesini 1905’te onaya sunan Ferrari, daha sonra kendi arzusuyla 1911’de projeyi değiştirmiş ve 1914’te proje onay aldıktan sonra 1922’de çalışmalara başlamıştır. Ancak faşizm ve İtalyan Mason Locası’ndaki gerginlikler nedeniyle sürekli yavaşlayan ve aksayan çalışmalar, Ferrari’nin 1929’da ölmesiyle tamamen askıya alınmış ve ancak İkinci Dünya Savaşı sona erince yeniden gündeme gelmiştir. Son rötuşları 1948’de tamamlanan heykel, 1949 yılında Roma Cumhuriyeti’nin 100. yılı kutlamaları kapsamında törenle açılmıştır. (Ç.N.)

4. (İt.) Sokak. (Ç.N.)

5. Hristiyanlıkta gençleri bilgilendirmek, kiliseye yeni üye kazanmak ve Hristiyanlık eğitimi alan vaftiz adaylarını vaftize hazırlamak amacıyla sorular ve yanıtlar biçiminde düzenlenmiş inanç ve ibadet kılavuzu. (Y.N.)

yen bir inanandan ziyade en şık kıyafetlerini üzerine geçirmiş, Tiber Nehri boyunca kız tavlama için cirit atan toy bir delikanlıyı andırıyordu. Hepsi kendisine benzeyen beyazlar içindeki bir erkek grubu eşliğinde Divina provvidenza Kilisesi'ne inerek, saat dokuzda Don Pizzuto tarafından yapılan ilk Komünyon ayinine, saat on birde ise piskopos tarafından yapılan kiliseye kabul törenine katılan Riccetto, bir an önce oradan ayrılmak için acele etmişti: Monteverde'den Trastevere İstasyonu'na kadar, arabaların aralıksız gürültüsünden başka hiçbir ses duyulmuyordu. Korna sesleri ile yokuş yukarı ilerlemekte ve virajları dönmekte zorlanan araba motorlarının haykırışları, güneşin sabahın ilk saatlerinden itibaren kavurmaya başladığı kenar mahalleleri kulakları sağır eden bir uğultuya boğmaktaydı. Piskoposun kısa vaazı biter bitmez Don Pizzuto ve iki genç yardımcısı, çocukları fotoğraf çekimi için oyun ve dinlenme alanının avlusuna götürdüler. Kalabalığın arasında gezinen piskopos, önlerinden geçtiği anda hemen diz çöken ebeveynleri kutsamakla meşguldü. Orada öylece kalakalmak Riccetto'nun içini kemiriyor, tam da bacak arasını sızlatıyordu. Kimseye bir şey söylemeden çekip gitmeye karar verdi. Boş kiliseden çıkmasının ardından tam kapıda rastladığı vaftiz babası ona, "Hayırdır, nereye böyle?" diye sordu. "Eve gidiyorum," dedi Riccetto, "acıktım." Vaftiz babası arkasından, "Ulan piç, bize geleceğini unuttun galiba," diye bağırdı, "ögle yemeği var ya!" Fakat onu hiç umursamayan Riccetto, güneşin kavurduğu asfalt yolda koşarak uzaklaştı.

Bütün Roma tek bir uğultuyla çalkalanmaktaydı. Yalnızca tepeye sessizlik hâkimdi, fakat orası da adeta patlamaya hazır bir mayın gibiydi. Riccetto üzerini değiştirmeye gitti.

Monteverde Vecchio Mahallesi'ni Humbaracı Kışlası'na bağlayan yol kısaydı. Prato'yu geride bıraktıktan

sonra, Viale¹ Quattro Venti'de inşaatı devam eden binaların arasından geçerek kestirmeden gitmeniz yeterliydi. Yol boyunca size çığ gibi büyüyen atık yığınları, henüz tamamlanmamış oldukları halde çoktan çürümeye başlamış evler, içi çamur dolu çukurlar, çerçöp içindeki şevler eşlik ederdi. Az ötede Via Abate Ugone vardı. Monteverde Vecchio'nun asfalt döşeli sessiz sakin yollarından inen kalabalık, Grattacieli² istikametinde ilerlemekteydi. Hafiften seçilmeye başlayan kamyonlar ve devasa sütunlar; kamyonet, motosiklet ve zırhlı araçlara karışmıştı. Kendini o keşmekeşin ortasına atan Riccetto, depolarla doğru ilerleyen kalabalığın peşine takıldı.

Yolun hemen aşağısındaki Ferrobedò, bir meydan ya da hayvan pazarı büyüklüğünde devasa bir avluyu; bir vadinin ortasında yer alan çökük ve etrafı tel örgüyle çevrili bir çayırı andırıyordu. Dikdörtgen şeklindeki tel örgü boyunca çeşitli kapılar göze çarpıyordu. Bir yanda muntazam dizilmiş ahşap kulübeler, diğer yanda ise depolar yer almaktaydı. Riccetto, insan güruhuyla birlikte Ferrobedò'nun önünden boylu boyunca yürüdükten sonra kulübelere birine vardı. Fakat kulübenin önündeki dört Alman, kimsenin geçmesine izin vermiyordu. Kulübe kapısının yanında, baş aşağı devrilmiş ufak bir masa duruyordu. Riccetto masayı sırtladığı gibi çıkışa doğru koşmaya başladı. Çıkar çıkmaz karşılaştığı bir delikanlı, "N'apıyosun?" diye sordu. "N'apıcam, eve götürüyorum," diye cevapladı Riccetto. "Benimle gel de daha güzel bir şeyler kapalım, budala."

1. (İt.) Cadde. (Ç.N.)

2. İtalyanca "gökdenler" anlamına gelen bu sözcük, yerli halk tarafından faşizm döneminde Via Donna Olimpia üzerinde inşa edilen yüksek sosyal konut binalarını ifade etmek için kullanılmaktaydı. Pasolini, 1953-1959 yıllarında bu binalara çok yakın bir konumda bulunan Via Fonteiana'da yaşamıştı. (Ç.N.)

“Şimdi geliyorum,” dedi Riccetto. Masayı yere attığı gibi oradan geçen biri hemen alıverdi.

Genç adamla birlikte yeniden Ferrobedò’ya geri dönerek zar zor depolara doğru ilerlediler ve oradan bir sürü roda aldılar. Ardından genç adam, “Gel şu çivileri de al,” dedi. Rodalar, çiviler ve diğer eşyalar derken, Riccetto tam beş kez Via Donna Olimpia’ya gidip gelmişti. Öğle sonrası güneşinin kavurucu sıcaklığına rağmen, Ferrobedò hâlâ alev almış motorların sağır edici gürültüsü eşliğinde Trastevere, Porta Portese, Testaccio mezbahası ve San Paolo’ya doğru inen kamyonlarla yarışan insanlarla doluydu. Beşinci turu da atıp geri dönen Riccetto ve genç adam, tel örgüye yakın bir noktadaki iki kulübenin arasında bir at ve bağlı olduğu arabanın öylece durduğunu fark edip, vurgun yapıp yapamayacaklarını anlamak için o yöne doğru yaklaştılar. Bu sırada Riccetto kulübelere birinin silah deposu olarak kullanıldığını keşfederek içeri dalmış ve boynuna bir taramalı tüfek, beline ise iki tabanca asmıştı. Tepeden tırnağa silahlı halde, bir hamlede atın sırtına atladı.

Fakat tam o anda gelen bir Alman, ikiliyi oradan kovaladı.

Riccetto elinde roda çuvallarıyla Via Donna Olimpia ile depolar arasında mekik dokurken, Marcello diğer oğlanlarla birlikte Buon Pastore konutlarındaydı. Yüzme havuzu, büyük bir yaygara koparak eğlenen çocuklarla doluydu. Diğerleri ise havuzun etrafını saran kirli ve bakımsız çimlik alanda top oynamakla meşguldü.

Agnolo, “Riccetto nerede?” diye sordu.

“Komünyon ayini vardı,” diye bağırdı Marcello.

“Hay ben onun ağzına sıçayım!” diye karşılık verdi Agnolo.

“Şimdi vaftiz babasının evinde öğle yemeğindedir,” diye ekledi Marcello.

Buon Pastore konutlarının havuzunda henüz hiç kimsenin olup bitenden haberi yoktu. Güneş sessizce Madonna del Riposo, Casaletto ve hemen arkalarındaki Primavalle'ye vurmaya devam ediyordu. Yüzme havuzundan geri dönen çocuklar, bir Alman kampının yer aldığı Prato'dan geçtiler.

Durup kampı incelemeye koyuldukları sırada sepetli motosikletiyle oradan geçen bir Alman, onlara dönerek yüksek sesle, "*Rausch*¹, salgın bölgesi," diye uyardı. Hemen yakınlarında bir askerî hastane vardı. "Bundan bize ne ki?" diye bağırdı Marcello. Bu sırada hız kesen motosikletten bir sıçrayışta inen Alman'ın attığı sert yumruk Marcello'yu iki büklüm etti. Arkadaşlarıyla birlikte şevden aşağıya doğru inerek oradan uzaklaşan Marcello, yanaklarını var gücüyle şişirip arkasına dönerek bir yılan gibi kabardı ve ağzıyla osuruk sesi çıkardı. Grubun kahkaha ve bağrışlar eşliğindeki kaçıışı, kışlanın önüne gelene dek devam etti. Orada başka arkadaşlarıyla karşılaştılar. Üzerleri kir pas içinde ve hırpani haldeki arkadaşları, "N'apıyosunuz?" diye sordular.

"Neden?" diye sordu Agnolo. "Yapacak ne var ki?" "Bir şey görmek istiyorsanız Ferrobedò'ya gidin." Hemen söyleneni yapan oğlanlar oraya varır varmaz kendilerini hengâmenin içine atarak makine atölyesine yöneldiler. "Motoru sökelim," diye bağırdı Agnolo. Atölyeden çıkan Marcello ise kendisini bir anda zift çukurunun önündeki kargaşanın ortasında buluverdi. Çukura düşerek hareketli kumun ortasında kalan bir Kızılderili gibi boğularak ölmesi an meselesiyken, bir bağrış onu son anda durdurdu: "Hey Marcè, dikkat et Marcè!" Bu sesin sahibi, başka arkadaşlarıyla birlikte orada olan Riccetto puştun-

1. Almandaca "dışarı" anlamına gelen "raus" sözcüğü, Almanca bilmeyen çocukların kulağına geldiği şekliyle yazılmıştır. (Ç.N.)

dan başkası değildi. Marcello da onlara katıldı. Depoya girdikleri gibi yağ tenekeleri, tahrik kayışları ve hurda demirleri yağmalamaya koyuldular. Marcello, eve götürdüğü yarım kental malın annesi tarafından hemen fark edilmesini engellemek için hepsini ufak bir avluya boşalttı. Sabahtan beri sokaklarda olduğu için annesinden okkalı bir dayak yedi. Annesi bir yandan vurmaya devam ederken, “Nereye gittin kör olasıca?” diye bağıırıyordu. Hafif eğri ve dal gibi incecik bir vücuda sahip olan Marcello, annesinin darbelerinden korunmaya çalışırken, “Nereye gideceğim, yüzmeye gittim,” diyordu. Ardından oraya gelen ağabeyi, ufak avludaki ganimeti gördü. “Vay keriz,” diye bağırdı. “Şimdi de hırsızlığa başlamış puşt.” Bunun üzerine Marcello, ağabeyiyle birlikte tekrar yokuş aşağı inip Ferrobédò’ya döndü ve bu kez de bir vagonun dış lastiklerini alıp götürdüler. Akşam bastırmak üzereydi ve güneş hiç olmadığı kadar yakıcıydı. Kalabalık bir şenlik alanını andıran Ferrobédò’da artık hareket dahi etmek mümkün değildi. Ara sıra birileri, diğerlerinin kaçmasını sağlayıp her şeyi kendisi çalabilmek adına, “Kaçın, kaçın, Almanlar geliyor,” diye bağıırıyordu.

Bu durumdan keyif almaya başlayan Riccetto ve Marcello, ertesi gün birlikte toptancı pazarı Caciara’ya indilerse de pazar kapalıydı. Pazaryerinin etrafında kalabalık bir güruhun yanı sıra bir ileri bir geri yürüyerek havaya ateş açan Almanlar dolaşıp duruyordu. Fakat pazara girilmesini engelleyen ve kalabalığın başına asıl bela olanlar, Almanlardan ziyade APAI¹ mensuplarıydı. Bununla birlikte kalabalık giderek büyüyor, demir kapıya

1. İtalyan Krallığı bünyesinde İtalya’nın Afrika’daki kolonilerinde görevlendirilmek üzere 1936 yılında kurulan Corpo di Polizia Coloniale (Kolonyal Polis Teşkilatı), sonradan Polizia dell’Africa Italiana (İtalyan Afrika’sı Polis Teşkilatı) adını almıştır. İkinci Dünya Savaşı’nın sonuna kadar faaliyetlerini sürdüren teşkilatın PAI şeklinde kısaltılan adı, Roma lehçesinde APAI olarak yerleşmiştir. (Ç.N.)

abanyor, tartışıyor, bağıyor, küfürler savuruyordu. Taarruza geçmeleriyle birlikte o aşağılık İtalyanlar¹ da sonunda pes ettiler. Etrafındaki sokaklar hıncahınç doluyken, kavurucu güneşin altında bomboş duran pazaryeri bir mezarlığı andırıyordu. Demir kapının açılmasıyla birlikte içerisi bir anda tıklım tıklım doldu.

Pazarda hiçbir şey yoktu; bir lahana sapı bulmak bile mümkün değildi. Durumu kabullenmeyen ve oradan eli boş dönmek istemeyen kalabalık, içerideki depoları, tenteleri, tezgâhları bir bir geziyordu. Sonunda gençlerden oluşan bir grup, içi dolu görünen bir bodrum kat keşfetti: Demir korkulukların arasında dış lastik ve boru yığınları, muşambalar, tenteler ve raflı dolapların içerisinde çeşit çeşit peynirler seçiliyordu. Haberin kulaktan kulağa yayılması çok sürmedi: Beş ya da altı yüz civarı insan, hızla ilk grubun peşi sıra oraya yığıldı. Kapının zorlanarak açılmasının ardından herkes ezilmek pahasına kendini içeriye attı. Kalabalığın ortasındaki Ricetto ve Marcello, ayakları neredeyse yere bile değmeyecek şekilde, grubun hareketine kapılmış halde sürüklenerek kapıdan girdiler. Aşağıya bir döner merdivenle iniliyordu. Kalabalık arkadan var gücüyle itiyor, neredeyse nefessiz kalan kadınların bağışları duyuluyordu. Döner merdiven dolup taşmıştı. İnce bir korkuluk baskıya dayanamayarak kırıldı ve çığlıklar eşliğinde aşağıya düşen bir kadın, başını dipteki merdiven basamaklarından birine çarptı. Bodrum katın aşağısındaki bir adam, “Öldü,” diye bağırdı. Korkan bazı kadınlar da aynı şekilde avazları çıktığı kadar, “Öldü,” diye bağırmaya koyuldular. Artık ne içeri girmek ne de dışarı çıkmak mümkündü. Marcello basamakları inmeye devam ediyordu. En aşağıya vardığında yerdeki cesedin

1. PAI polis teşkilatına mensup İtalyan askerler. (Ç.N.)

üzerinden atlayarak mahzene girdi ve ne bulurlarsa toplamakla meşgul diğer gençlerle birlikte elindeki çantayı ağzına kadar lastikle doldurdu. Riccetto ortalarda görünmüyordu; belki de dışarıya çıkmıştı. Bu sırada kalabalık dağılmaya başladı. Marcello cesedin üzerinden bir kez daha atladıktan sonra oradan çıkarak hızla eve doğru ilerlemeye koyuldu.

Ponte¹ Bianco üzerinde milis kuvvetleri konuşlanmıştı. Onu durdurarak üzerinde ne var ne yoksa el koydular. Bir hayli keyfi kaçan Marcello, oradan uzaklaşmak yerine elinde boş çantasıyla bir kenara çekildi. Kısa bir süre sonra Riccetto da Caciara'dan Ponte Bianco'ya vardı. "Hayırdır?" diye sordu. "Bir sürü lastik almıştım, hepsine el koydular," diye yanıt verdi Marcello yüzünde kasvetli bir ifadeyle. "Bu yavşakların derdi ne, neden kendi lanet olası işlerine bakmıyorlar ki?" diye bağırdı Riccetto.

Ponte Bianco'nun arkasında evler değil, devasa bir inşaat alanı vardı. İnşaat alanının bittiği yerde ise, Viale dei Quattro Venti'nin sel yatağı derinliğindeki oyuntusu etrafında, kireçlenmeye yüz tutmuş binalarıyla Monteverde Mahallesi uzanmaktaydı. Güneşe aldırmadan hemen yakınlardaki kararmış, çıplak çimenliğe oturan Riccetto ve Marcello, APAI askerlerinin gelip geçen herkesin üzerindikileri gasp edişini izlemeye koyuldular. Fakat bir süre sonra ellerinde peynir dolu çuvallarıyla bir grup genç de köprüye vardı. APAI askerleri onları da durdurmayı deneseler de gençler onlara kafa tutarak öylesine hararetli bir tartışmaya giriştiler ki yüzlerindeki ifadeyi gören APAI askerleri işi fazla uzatmamaya karar verdi. Hatta yalnızca onlara değil, Marcello ve o sırada öfkeyle üzerlerine yürüyen diğer herkese önceden el

1. (İt.) Köprü. (Ç.N.)

koydukları tüm malları iade ettiler. Keyiften zıp zıp zıplayarak ne kadar para kazandıklarının hesabını yapan Ricetto ve Marcello, Via Donna Olimpia'nın yolunu tutarken diğerleri de dört bir yana dağıldılar. Ponte Bianco'da yalnızca askerler ve güneşin ısıttığı çöplerin kokusu kalmıştı.

* * *

Günlerden cumartesiydi. Çocukların artık oynamaktan sıkılmasını fırsat bilen gençler, yaklaşık iki-üç metrelik yüksekliğiyle hemen yakındaki Monteverde ve Ferrobedò manzarasını, ufukta ise deniz çizgisini kesen Monte di Splendore'nin eteklerindeki toprak sahada, kale direğinin hemen altında toplandılar. Bir daire oluşturup, topu yerden havalandırmamak ve dönmesini engellemek için ayaklarının üst kısmıyla ve tek hamlelik temiz vuruşlarla aralarında paslaşmaya başladılar. Bir süre sonra hepsi terden sıırsıklam olmalarına rağmen, yalnızca eğlencesine ve hırstan uzak, rahat tavırlarla oynamaya başladıkları için bayramlık ceketlerini ya da kimi siyah kimi sarı çizgili mavi yün kazaklarını çıkarmak istemiyorlardı. Fakat bu sıcakta üstlerini çıkarmadan oynamaları, etraftaki diğer çocuklar tarafından takıntılı oldukları şeklinde yorumlanabileceğinden onlardan önce davranıp kendi aralarında şakalaşmaya ve birbirleriyle alay etmeye başladılar.

Topu durdurmaları ile yeniden paslaşmaları arasındaki kısa süreyi fırsat bilerek konuşuyorlardı. Saçları bryantine bulanmış esmer bir oğlan, "Bugün için geçmiş gibisin Alvà!" diye bağırdı. Ardından röveşata çekerken, "Kız meselesi herhalde," diye ekledi. "Siktir lan," diye karşılık veren Alvaro'nun kemikli yüzü, sağlı sollu darbeler alarak içeri göçmüş benzliyordu. Kafası ise öylesi-

ne büyüktü ki etrafında dolaşmak isteyen bir pire, turunu tamamlayamadan yaşlılıktan ölüp giderdi. Şık bir hareketle topuk pası vermeyi denese de ıskaladı ve uzaklaşan top, pis çimlerin üzerine oturmakta olan Riccetto ve arkadaşlarının önüne kadar yuvarlandı.

Kızıl saçlı Agnolo yerinden doğruldu ve topu ağır hareketlerle gençlere geri gönderdi. Rocco, Alvaro'yu kastederek, "Pek yorulmak istemiyor tabii," dedi. "Bu akşam bir dünya mal taşıyacaklar."

"Borulara dadanacaklar," dedi Agnolo diğerlerine dönerek. Tam o sırada yalnız Ferrobedò'da değil Testaccio, San Paolo ve limandaki daha uzak diğer fabrikalarda da saat üç zilinın çaldığı duyuldu. Ayağa kalkan Riccetto ve Marcello, kimseye tek laf etmeden kavurucu sıcaklığın altında aheste aheste Via Ozanam'dan aşağıya yürüyerek 13 ya da 28 numaralı tramvayı yakalamak üzere Ponte Bianco'ya vardılar. Ferrobedò'yla başlamış, ardından Amerikalılarla devam etmiş, şimdi ise sigara izmaritleri toplamaya girişmişlerdi. Gerçi Riccetto'nun bir süreligine Monteverde Nuovo'da tek kişilik kamyonet kiralayan birinin yanında çırak olarak çalışmışlığı vardı. Fakat sonra patronun beş yüz lirketini çalınca işten çıkarılmıştı. Böylece öğleden sonraları Monte¹ di Casadio'daki Donna Olimpia'da güneşin sararttığı tümseğin üzerinde oynayan diğer çocuklarla, daha sonrasında ise yanmış otların üzerine çamaşır asmaya gelen kadınlarla aylaklık yaparak vakit geçiriyorlardı. Ya da Grattacieli ile Monte di Splendore arasındaki arazide top oynamaya gidiyorlar; güneşin adeta kucakladığı avlularda, Via Ozanam veya Via Donna Olimpia boyunca uzanan çorak arazilerde, yerlerinden edilmiş ve evlerinden zorla çıkar-

1. (İt.) Tepe, tümsek. (Ç.N.)

tılmış insanların hep birlikte yaşadığı Franceschi İlkokulu binasının önünde oynayan yüzlerce erkek çocuğunun arasına karışıyorlardı.

Ponte Garibaldi'de tramvayın tamponundan aşağıya atlayan Riccetto ve Marcello oraya vardığında, Afrika sıcaklarının kavurduğu köprüde hiç kimse yoktu. Fakat köprünün ayakları altında demirleyen Ciriola dubası hıncahınç doluydu. Köprünün üzerinde tamamen yalnız olan Riccetto ve Marcello, çenelerini kızgın demir korkuluklara dayayarak, yüzmedikleri zaman dubanın üzerinde güneşlenen, iskambil oynayan ya da balık tutan nehir tutkunlarını bir süreliğine seyretmeye koyuldular. Ardından izleyecekleri rota üzerinde biraz tartıştıktan sonra, San Paolo istikametinde gıcırdayarak ve raylara sürtünerek ilerleyen yarısı boş eski tramvaya yeniden asıldılar. Ostia Tren İstasyonu'nda inip, sigara izmaritleri toplamak üzere kafenin masaları arasından, gazete bayisi ve tezgâhların yakınından ve bilet gişelerinin önündeki bekleme kulvarlarından emekleyerek geçtiler. Fakat çoktan bezmişlerdi; boğucu sıcak yetmezmiş gibi denizden hafif bir esinti dahi geldiği yoktu. "Bana bak Riccè," dedi Marcello, "neden biz de yüzmeye gitmiyoruz?" Riccetto, hınzır bir bakışla omuz silkerek, "E gidelim bari," dedi.

Tiber Nehri, Paolino Parkı ve Aziz Paulus Bazilikası'nın altın renkli mozaiklerle süslü cephesinin ardında, posterlerle dolu bir toprak setin ötesinde akıp gitmekteydi. Ortalık tamamen ıssızdı; nehir boyunca ne bir plaj ne bir tekne ne de yüzen bir insan göze çarpıyordu. Sağ yanı ise vinçler, antenler ve bacalarla doluydu; devasa gazhane göğesi yaslanmış duruyor, kokuşmuş ve yanmış bayırların üzerinden ufukta yükselen Monteverde Mahallesi'nin eski villaları, ışıklar içinde kaybolan ufak kütüphaneleri andırıyorlardı. Tam bulundukları yerin hemen altında inşaat henüz tamamlanmamış bir köprünün orta

ayakları seçiliyor, etrafından akıp giden kirli sular, ufak değirmenler meydana getiriyordu. Nehrin San Paolo istikametindeki kıyısı ise sazlıklar ve sık çalılıklarla doluydu. Çalılarının arasından geçerek hızla aşağıya doğru hareketlenen Riccetto ve Marcello, köprünün orta ayaklarından ilkinin hemen dibine, su hizasına kadar indiler. Fakat nehre orada değil denize daha yakın bir yerde, beş yüz metre ötede, Tiber'in uzunca bir mesafe boyunca kıvrılmaya başladığı noktada girdiler.

Riccetto yabancı otların üzerine uzanmış, elleri ensesinin arkasında göğe bakıyordu.

Ansızın Marcello'ya, "Hiç Ostia'ya¹ gittin mi?" diye sordu. "Nasıl yani," diye cevapladı Marcello, "orada doğduğumu bilmiyor musun?" Yüzünü buruşturan Riccetto, arkadaşını süzerek, "Yazıklar olsun," dedi. "Bunca zaman söylemediğin ayıp!" "Ne var ki bunda?" dedi Marcello. "Peki hiç tekneyle denizin ortasına gittin mi?" diye sordu Riccetto merakla. "Gitmez olur muyum," dedi Marcello yapmacık bir tavırla. Riccetto sorgusuna, "Tam olarak nereye?" diye devam etti. Halinden bir hayli memnun olan Marcello, "Yeter be Riccè," dedi. "Amma çok şey sordun! Nereden hatırlayayım, henüz üç yaşımı bile doldurmamıştım!" "Bence sen de tekneye ancak benim kadar bindin, soytarı seni!" dedi Riccetto onu küçümseyerek. Marcello, "Hassiktir ordan," diye cevabı yapıştırdı. "Amcamın yelkenlisiyle her gün denize çıkıyordum!" "Siktir git lan," diye karşılık verdi Riccetto dilini şaklatarak. Hemen ardından suya doğru bakarak, "Tahta levhalar geçiyor!" dedi. "Tahta levhalar!" Nitekim akıntı yüzeyinde, aralarında parçalanmış bir ahşap kasa ile bir pisuvarın da bulunduğu bazı inşaat artıkları seçiliyordu. Ric-

1. Roma'ya yarım saat mesafede bir sahil kasabası. (Ç.N.)

cetto ve Marcello, yüzeyi motor yağından simsiyah olan nehrin kıyısına yaklaştılar. Riccetto, ahşap kasanın çöplerin arasından salına salına kaçınılmaz kaderine doğru ilerleyişini izlerken, içten bir tavırla, “Tekne turu yapmayı o kadar isterim ki!” dedi. “Ciriola’da kayık da kiralyorlar, bilmiyor musun?” dedi Marcello. “Tamam da parayı nereden bulacağız?” diye karşılık verdi Riccetto moral-sizce. Marcello bu fikirden duyduğu heyecanı gizlemeyerek, “Biz de boru toplamaya gitsek ya ahmak,” dedi. “Agnolletto¹ bir lastik sökme levyesi ayarladı bile.” “Tamam,” dedi Riccetto, “ben varım!”

Toz ve tere bulandığından karton kâğıt gibi sertleşen pantolonlarını yastık gibi kullanıp uzanarak, geç saatte kadar orada kaldılar. Sonuçta gitmek için çaba harcamalarını gerektirecek hiçbir şey yoktu. Etrafları çalı ve kuru sazlıklarla doluydu, fakat suyun içinde çakıl ve taşlar da vardı. Bir süre suya taş atarak eğlendiler ve sonunda orada ayrılmaya karar verdiklerinde de yarı çıplak halde yine taşları havaya, nehrin karşı yakasına ya da su yüzeyini sıyrarak uçan kırlangıçların üzerine doğru atmaya devam ettiler.

Avuçlarına doldurdukları çakılları da fırlatıyorlar, bunu yaparken keyifle bağışıyorlardı. Çalılardan üzerine yağmur damlaları gibi düşen taşlar, etraflarını tamamen sarmıştı. Birden duydukları bir bağırıyla irkildiler, sanki birisi onları çağırıyordu. Sesin geldiği yöne doğru döndüklerinde, hafiften çökmeye başlayan karanlığın içinde, az ötede dizlerinin üzerine çökmüş duran bir zenci gördüler. Durumu hemen anlayıp oradan uzaklaşan Riccetto ve Marcello, güvenli bir mesafeye varır varmaz avuçlarına doldurdukları çakılları çalılara doğru fırlattılar.

1. Agnolo isminin sonuna Roma lehçesinde sevgi ve sempati ifade eden küçültme eki getirilerek değiştirilmiş hali. (Ç.N.)

Hissedilen ne lodos sıcağıydı ne de kavurucu bir sıcak; yalnızca sıcaktı. Sanki esintiye, kenar mahallelerin sararmış duvarlarına, çimenlere, el arabalarına, kapılarında yolcuların üzüm taneleri gibi üst üste yığıldığı otobüslere bir kat boya sürülmüştü: Şimdiki ve geçmişteki tüm yaz gecelerinin neşesi ve sefaletini taşıyan bir kat boya.

Ebedî şehir Roma'nın tozlu ve yıkık kenar mahallelerinde yetişen, kimsesizlik ve yoklukla sınınan, öfkeyle büyüyen ve beslenen Caciotta, Lenzetta, Begalone, Alduccio gibi çocuklar. Ricetto da onlardan yalnızca biri; onun şehirdeki ilk Komünyon'uyla başlayan ve 1950'lere uzanan hikâyesinde aileleri dünya ve Tanrı tarafından başıboş bırakılan bu çocukların ne pahasına olursa olsun hayatta kalma mücadelesine tanık oluruz.

Kenar Mahalle Çocukları, filmleriyle İtalyan ve dünya sinemasında ölümsüz bir iz bırakmış Pier Paolo Pasolini'nin en ünlü eseri, onun sınırları sürekli zorlayan aykırı zihninden faydalanan bir neorealist başyapıt. Sanatın, kurumların ve toplumun arkasını döndüğü bir sınıfa adanmış sarsıcı bir kült roman.

"Pasolini 20. yüzyıl İtalya'sının en önemli ozanıdır."

Alberto Moravia

"Pasolini çelişkilerini uzlaştırmayı değil, dolu dolu yaşamayı seçen bir sanatçı ve düşünürdü."

The New York Times

#italyanedebiyatı #roma #savaşsonrasiitalya #yoksulluk #çocukluk #suç

